

Sygn. akt VU 408/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 września 2016 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant st. sekr. sądowy Zofia Aleksandrowicz

po rozpoznaniu w dniu 6 września 2016 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z wniosku D. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania D. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 5 lutego 2015 r.

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 408/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 5 lutego 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał wnioskodawcy D. K. emeryturę od dnia 1 grudnia 2014 roku, to jest od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego.

W odwołaniu z dnia 27 lutego 2015 r. pełnomocnik D. K. wniósł o zmianę decyzji i zaliczenie wnioskodawcy okresu pracy górniczej od dnia 1 sierpnia 1984 roku do dnia 30 września 1984r., od 16 października 1984r. do 23 października 1984r. i 7 listopada 1986r. do 11 czerwca 1990r. i od 19 czerwca 1990r. do 16 listopada 2006r. do stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym oraz zastosowanie do tego okresu przelicznika 1,8 przy ustalaniu wysokości emerytury. W uzasadnieniu wskazał, iż w wymienionych okresach, bez względu na nazewnictwo stanowiska pracy, ubezpieczony był zatrudniony na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywcę bezpośrednio w przodku, to jest na stanowisku wymienionym w załączniku nr 3 dział III, poz. 4 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku, uprawniającym do przeliczenia emerytury górniczej z zastosowaniem przelicznika 1,8.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu ZUS wskazał, że z treści przesłanej przez pracodawcę ubezpieczonego charakterystyki stanowiska pracy wynika, że wykonywał on swe obowiązki na terenie całej odkrywki i zwałowiska. Dlatego też organ rentowy przy obliczaniu wysokości emerytury uwzględnił wnioskodawcy sporny okres według przelicznika 1,2.

Na rozprawie w dniu 3 września 2015r. pełnomocnik wnioskodawcy zmodyfikował odwołanie w ten sposób, że wniósł o przeliczenie wysokości emerytury z przelicznikiem 1,8 za okres od 7 listopada 1986r. do 11 czerwca 1990r. oraz od 19 czerwca 1990r. do 16 listopada 2006r., a w pozostałym zakresie cofnął odwołanie (k. 37 akt).

Na rozprawie w dniu 26 listopada 2015r. pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o przeliczenie wysokości emerytury z przelicznikiem 1,8 za okres od 7 listopada 1986r. do 11 czerwca 1990r. oraz od 19 czerwca 1990r. do 9 stycznia 2007r., a w pozostałym zakresie cofnął odwołanie (k. 52 akt).

Na rozprawie w dniu 21 czerwca 2016r. pełnomocnik wnioskodawcy rozszerzył odwołanie w ten sposób, że wniósł o przeliczenie wysokości emerytury z przelicznikiem 1,8 za okres od 7 listopada 1986r. do 11 czerwca 1990r. oraz od 19 czerwca 1990r. 5 lutego 2015r. (k. 100 akt).

Na rozprawie w dniu 6 września 2015r. pełnomocnik wnioskodawcy ostatecznie sprecyzował odwołanie w ten sposób, że wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji przez zaliczenie do stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym i do wysokości emerytury z przelicznikiem 1,8 okresu od 7 listopada 1986r. do 11 czerwca 1990r. oraz od 19 czerwca 1990r. do 9 stycznia 2007r., a w pozostałym zakresie cofnął odwołanie (k. 136 akt).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny :

Wnioskodawca D. K. urodził się w dniu (...).

W dniu 2 grudnia 2014 roku wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego. D. K. nadal pracuje w (...) S.A Oddział (...) w B..

(dowód: wniosek o emeryturę k. 2-5, informacja k. 6 akt emerytalnych)

Decyzją z dnia 5 lutego 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. przyznał wnioskodawcy od dnia 1 grudnia 2014 roku, to jest od dnia osiągnięcia wieku emerytalnego, emeryturę, której wypłatę zawiesił z uwagi na kontynuację zatrudnienia. Do ustalenia podstawy wymiaru emerytury przyjęto wynagrodzenie, które stanowiło podstawę wymiaru składek z 10 lat kalendarzowych tj. od stycznia 2004r. do grudnia 2013 r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 228,51%. Podstawa wymiaru obliczona została przez pomnożenie wskaźnika wysokości podstawy wymiaru 228,51% przez kwotę bazową w wysokości 3 191,93 zł. i wyniosła 7293,88zł.

Do ustalenia wysokości emerytury górniczej organ rentowy uwzględnił:

- 30 lat i 7 miesięcy okresów składkowych tj. 367 miesięcy,

- 8 miesięcy okresów nieskładkowych.

Okres pracy górniczej został obliczony według następujących przeliczników:

- 334 miesiące x 1,2 = 400,8 miesięcy,

Wysokość emerytury wyniosła 4059,34 zł. Do stażu pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym organ rentowy zaliczył wnioskodawcy okres pracy od dnia 10 stycznia 2007 roku do dnia 30 czerwca 2015 roku.

(dowód: decyzja ZUS z dnia 13 maja 2014 roku wraz z załącznikami - k. 25 – 33 akt emerytalnych)

D. K. od dnia 1 lipca 1983 roku do nadal jest zatrudniony w (...) (wcześniej (...) w B.) (okoliczność bezsporna.)

W okresie od dnia 1 lipca 1983 roku do dnia 31 marca 1984 roku wnioskodawca pracował na stanowisku mechanika maszyn budowlanych - ślusarza w Oddziale (...).

(dowód: umowa o pracę z dnia 1 lipca 1983 roku, k. 1, karta obiegowa zmiany, k. 4 - 5akt osobowych wnioskodawcy część (...))

Z dniem 1 kwietnia 1984 roku wnioskodawca został przeniesiony na oddział (...) jako operator maszyn budowlanych-ladowarki.

(dowód: karta skierowania do lekarza – k. 6 akt osobowych, orzeczenie psychologiczne z 23.03.1984r. – k. 7 akt osobowych)

Dnia 24 czerwca 1984r. wnioskodawca uzyskał uprawnienia klasy III do obsługi spycharek i ciągników do 110 kJ.

(dowód: odpis uprawnień – k. 8 akt osobowych)

Z dniem 1 sierpnia 1984r. wnioskodawca objął stanowisko operatora spycharek.

(dowód: karta obiegowa – k. 9 akt osobowych, skierowanie na badania – k. 9 akt osobowych)

W okresie od 1 października 1984r. do 15 października 1984r. wnioskodawca przebywał na urlopie bezpłatnym.

(dowód: zaświadczenie pracy – k. 40 akt osobowych)

Od dnia 24 października 1984r. do dnia 15 października 1986 roku wnioskodawca odbywał czynną służbę wojskową. Do pracy w (...) w B. powrócił po odbyciu służby wojskowej w dniu 7 listopada 1986 roku na dotychczasowe stanowisko operatora maszyn budowlanych -spycharek na oddziale (...).Na oddziale (...) pracował do 30 listopada 1988r.

(dowód: zawiadomienie o rozwiązaniu stosunku pracy, k. 11, umowa o pracę z dnia 7 listopada 1986 roku, k. 15 akt osobowych wnioskodawcy część (...), orzeczenie psychologiczne – k. 13, 20 akt osobowych, angaż – k. 21 akt osobowych, świadectwo wykonywania pracy górniczej – k. 8 akt emerytalnych)

Z dniem 1 grudnia 1988r. wnioskodawca został przeniesiony z oddziału (...) na oddział (...). Cały czas pracował na stanowisku operatora maszyn budowlanych - spycharki. W okresie od 12 czerwca 1990r. do 18 czerwca 1990r. przebywał na urlopie bezpłatnym. Z dniem 1 września 1991r. jego stanowisko zmieniło nazwę na operatora sprzętu technologicznego. Na tym stanowisku wnioskodawca pracował do 16 listopada 2006r.

(dowód: podanie o przeniesienie – k. 21 akt osobowych, angaże- k. 23,24,25, 27,28,29,30,32,35,36,37,49,53 akt osobowych, zaświadczenie pracy z 31.01.2002r. – k. 40 akt osobowych, wniosek o zmianę nazwy stanowiska pracy – k. 58 akt osobowych, świadectwo wykonywania pracy górniczej – k. 8 akt emerytalnych)

Z dniem 6 grudnia 1991r. wnioskodawca uzyskał uprawnienia klasy I do obsługi spycharek wszystkich typów.

(dowód: odpis uprawnień – k. 26 akt osobowych)

Z dniem 1 kwietnia 2004r. wnioskodawca uzyskał uprawnienia do obsługi żurawi samojezdnych IIż.

(dowód: zaświadczenie – k. 48 akt osobowych)

Z dniem 17 listopada 2006r. pracodawca zmienił nazwę stanowiska pracy wnioskodawcy z operatora sprzętu technologicznego (spycharki, żurawie gąsienicowe) na operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce. Na tym stanowisku wnioskodawca pracuje do chwili obecnej.

(dowód: wniosek o zmianę nazwy stanowiska pracy – k. 58 akt osobowych, angaż – k. 61, 64, 68, 70, 73, 75, 78, 80, 84, 88, 90, 92, 94 akt osobowych)

Oddział (...) i (...) zajmował się eksploatacją sprzętu technologicznego. Wnioskodawca wykonywał swoją pracę na oddziałach zwalowania Z i oddziałach górniczych G. Do jego obowiązków w całym spornym okresie należała obsługa spycharki gąsienicowej. Przy pomocy tego sprzętu wnioskodawca niwelował teren w obrębie maszyny podstawowej – zwalowarki lub koparki, co polegało na wyrównywaniu terenu, spychaniu ziemi, odpychaniu kamieni, błota, wymianie

gruntu aby umożliwić przejazd maszynie podstawowej. Wnioskodawca niwelował teren na obszarze 70 metrów⁽²⁾. Niwelacja terenu zajmowała pół dniówki. Wnioskodawca poza tym wypychał glazy i kamienie z przodka oraz wyciągał elementy usuniętych studni głębinowych tj. rury odwodnieniowe. Czynności pracownicze świadczył najczęściej w tak zwanym przodku wydobywczym lub zwałowym, czyli w miejscu, gdzie koparka wydobywa kopalinę a zwałowarka sypie ziemię. Odwołujący wykonywał swe obowiązki stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. W trakcie spornego okresu pracował w tzw. systemie stykowym, z uwagi na konieczność zachowania ciągłości ruchu maszyn podstawowych. Jak była awaria maszyny podstawowej to wnioskodawca pracował przy jej usuwaniu obsługując żuraw boczny. Zdarzało się to 3-4 razy w miesiącu.

(dowód: zeznania świadka K. K.- protokół rozprawy z dnia 3 września 2015r. nagranie od minuty 4:59 do minuty 23:53, zeznania świadka K. P. protokół rozprawy z dnia 3 września 2015r. nagranie od minuty 23:54 do minuty 38:36, zeznania świadka J. M. - protokół rozprawy z dnia 3 września 2015r. nagranie od minuty 38:37 do minuty 52:03, zeznania świadka K. I. – protokół rozprawy z dnia 26 listopada 2015r. od minuty 2:35 do minuty 8:23, zeznania świadka M. W. – protokół rozprawy z dnia 6 września 2016r. od minuty 7:43 do minuty 25:19, zeznania wnioskodawcy protokół z rozprawy z dnia 26 listopada 2015r roku nagranie od minuty 8:24 do minuty 26:10 oraz protokół rozprawy z dnia 6 września 2016r. od minuty 26:21 do minuty 35:21)

Prace mechanika maszyn i urządzeń górniczych prowadzone są na terenie całej odkrywki i zwałowiska pola B. oraz S.. Do obowiązków mechanika należy:

-pobieranie narzędzi, części, materiałów eksploatacyjnych niezbędnych do naprawy maszyn;

-dojazd do i z maszyny;

-prace mechaniczne przy naprawach i obsłudze maszyn: wykonywanie obsług technicznych maszyn, wykonywanie napraw maszyn po stronie mechanicznej, elektrycznej i hydraulicznej, mycie, przekazywanie maszyn do naprawy;

-powrót na zaplecze oddziału.

Wnioskodawca w/w prace wykonywał w okresie od 1 kwietnia 1984r. do 31 lipca 1984r. oraz od 1 sierpnia 1984r. do 23 października 1984r. i od 7 listopada 1986r. do 30 listopada 1988r.

(dowód: charakterystyka pracy mechanika maszyn i urządzeń górniczych w przodku – akta osobowe)

Prace spycharkami gąsiennicowymi prowadzone są na terenie całej odkrywki i zwałowiska pola B. oraz S.. Pracownicy obsługujący spycharki gąsiennicowe dowożeni są stykowo wraz z pracownikami oddziałów górniczych na stanowiska pracy.

Czas pracy operatora spycharki gąsiennicowej przedstawia się następująco:

- dojazd do i z maszyny –1 godzina,

- obsługa codzienna – 0,5 godziny,

- obsługa urządzenia – 5,5 godziny i obejmuje: przejazdy maszyną z jednego miejsca pracy w inne, wykonywanie niwelacji terenu w obrębie maszyn podstawowych, osiowanie przenośników, holowanie sań i przyczep, wykonywanie zjazdów, dróg dojazdowych do maszyn podstawowych, skarpowanie i wykonywanie pochylni,

- postoje technologiczne i inne – 1,5 godziny.

(dowód: charakterystyki pracy operatora spycharki gąsiennicowej z 22 stycznia 2015r. akta osobowe)

Prace żurawiami prowadzone są na terenie całej odkrywki i zwałowiska pola B. i S.. Pracownicy obsługujący sprzęt dowożeni są stykowo wraz z pracownikami oddziałów górniczych na stanowiska pracy.

Czas pracy operatora spycharki gąsienicowej przedstawia się następująco:

- dojazd do i z maszyny –1 godzina,
- obsługa codzienna – 0,5 godziny,
- obsługa urządzenia – 5 godzin i obejmuje: wykonywanie przesuwek przenośników taśmowych, osiowanie przenośników, wykonywanie prac związanych z rozbudową i remontem układu (...), przejazdy maszyną z jednego miejsca w inne
- postoje technologiczne i inne – 2 godziny.

(dowód: charakterystyki pracy operatora żurawia gąsienicowego bocznego z 22 stycznia 2015r. akta osobowe)

Wnioskodawca od dnia 1 grudnia 1988r. do wydania zaskarżonej decyzji wykonywał prace operatora spycharki gąsienicowej oraz czasem operatora żurawia.

(dowód: charakterystyki pracy operatora spycharki gąsienicowej z 22 stycznia 2015r. akta osobowe, charakterystyki pracy operatora żurawia gąsienicowego bocznego z 22 stycznia 2015r. akta osobowe)

Powołana przez pracodawcę wnioskodawcy Komisja Weryfikacyjna na posiedzeniu w dniu 26 października 2007 roku ustaliła, że D. K. w okresie od dnia 1 kwietnia 1984 roku do dnia 9 stycznia 2007 roku wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtora krotnym przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej:

- w okresie od 1 kwietnia 1984r. do 31 lipca 1984r. przez 86 dniówek jako rzemieślnik zatrudniony na odkrywce bezpośrednio w przodku steli i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwałowarkach wykonywał prace mechaniczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 7 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r.
- w okresie od 1 sierpnia 1984r. do 23 października 1984r. przez 36 dniówek jako operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r.
- w okresie od 7 listopada 1986r. do 9 stycznia 2007r. przez (...) dniówek jako operator spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce na stanowisku wymienionym w dziale III pkt 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r.;

(dowód: protokół z posiedzenia Komisji Weryfikacyjnej z dnia 26 października 2007 r. - k. 10 -12akt emerytalnych)

Pracodawca zaewidencjonował wnioskodawcy w okresie od 1 stycznia 1988r. do 28 lutego 1998r. (...) dniówek stykowych w wymiarze półtorakrotnym.

(dowód: wykaz dniówek stykowych – k. 48 akt, pismo organu rentowego – k. 91 akt)

Od marca 1998 roku do chwili obecnej w (...) B. styki ewidencjonowane są jako nadgodziny. Pracownikowi dolicza się 30 minut dziennie do dobowego wymiaru czasu pracy jeżeli podmienia innego pracownika w celu przejścia strategicznych dla pracodawcy maszyn lub miejsc pracy.

Godziny nadliczbowe wnioskodawcy w okresie od 1 marca 1998r. do 30 czerwca 2014r. nie wynikają wyłącznie ze styków, ale także z innych zleconych ponadwymiarowych prac polegających np. na usuwaniu skutków awarii lub innego nagłego zdarzenia skutkującym zwiększonym zapotrzebowaniem na sprzęt. Od lipca 2014r. zaewidencjonowane przez pracodawcę godziny nadliczbowe wynikały tylko ze styków.

(dowód: pismo pracodawcy –k. 45-46, 78-79 akt, wykaz godzin nadliczbowych –k. 4, 59, 80 akt)

W dniu 20 listopada 2014 roku (...) z siedzibą w R. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazała, że w okresie zatrudnienia stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę górniczą:

- od 1 kwietnia 1984r. do 31 lipca 1984r. na stanowisku rzemieślnik zatrudniony na odkrywce bezpośrednio w przodku stęle i w pełnym wymiarze czasu pracy na koparkach i zwalówarkach wykonywał prace mechaniczne przy obsłudze, konserwacji, montażu i demontażu tych maszyn wymienionych w dziale III pkt 7 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r.

- od 1 sierpnia 1984r. do 23 października 1984r. na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce wymienionych w dziale III pkt 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r.

- w okresie od 7 listopada 1986r. do nadal na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce wymienionych w dziale III pkt 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994r.;

(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej k. 8 akt emerytalnych)

Sąd Okręgowy dokonał oceny dowodów i zważył co następuje :

Odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie organ rentowy przy wyliczeniu wysokości emerytury wnioskodawcy za okresy : za sporny okres od 7 listopada 1986r. do 11 czerwca 1990r. oraz od 19 czerwca 1990r. do 5 lutego 2015r., zastosował - na podstawie art. 51 ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2013r., poz. 1227 ze zm.), zwanej dalej ustawą, przelicznik 1,2. Pełnomocnik wnioskodawcy domagał się natomiast przeliczenia w/w okresu według przelicznika 1,8 zgodnie z art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy.

Przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur, o których mowa w art. 50 a lub 50 e, stosuje się stosownie do treści art. 51 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z zastrzeżeniem ust. 2, następujące przeliczniki:

- 1) 1,5 za każdy rok pracy górniczej wykonywanej pod ziemią stale i w pełnym wymiarze czasu pracy;
- 2) 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50 d;
- 3) 1,4 za każdy rok pracy w pełnym wymiarze czasu pracy, o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 1-3 i 5-9, wykonywanej częściowo na powierzchni i częściowo pod ziemią;
- 4) 1,2 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 50 c ust. 1 pkt 4 i 5, wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego, w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego.

Z powyższego wynika, że przy ustalaniu wysokości emerytury górniczej przelicznik 1,8 za każdy rok pracy stosuje się wyłącznie do pracy, o której mowa w art. 50 d ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Pracami, do których stosuje się przelicznik 1,8, zgodnie z art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy, jest praca w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębianiu szybów i robotach szybowych.

Wykaz stanowisk pracy, na których zatrudnienie zaliczane jest do pracy górniczej oraz wykonywanej w przodkach uwzględnianej w rozmiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji

ustawowej z art. 50d ust. 3. Ponieważ rozporządzenie takie nie zostało wydane, obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 2 i 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 roku Nr 2, poz. 8), wydanego na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 1 lutego 1983 roku o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (tekst jedn.: Dz. U. z 1995 roku, Nr 30, poz. 154). Wykaz ten obowiązuje jednak jedynie w takim zakresie, w jakim jego przepisy nie są sprzeczne z przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. A zatem zakładowe wykazy stanowisk, na których wykonywana jest praca górnicza, muszą być zgodne z wykazem nr 2 stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, obejmującego stanowiska pracy, na których zatrudnienie na odkrywce w kopalniach węgla brunatnego uważa się za pracę górniczą lub wykazem nr 3 stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, obejmującego stanowiska pracy, na których zatrudnienie na odkrywce w kopalniach węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym. Jednakże dokonana przez pracodawcę kwalifikacja zajmowanego przez konkretnego pracownika stanowiska, jak i ewentualna zmiana tej kwalifikacji na podstawie protokołu komisji weryfikacyjnej, nie przesądza jeszcze o zaliczeniu zatrudnienia na tym stanowisku do pracy górniczej. O uznaniu pracy za pracę górniczą w rozumieniu omawianych przepisów nie decyduje bowiem treść wymienionych dokumentów, ale charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998r., II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999, nr 6, poz. 213, z dnia 22 marca 2001r., II UKN 263/00, OSNAPiUS 2002, nr 22, poz. 553 oraz z dnia 2 czerwca 2010r., I UK 25/10, LEX nr 621137). Rozporządzenie wykonawcze nie może zatem przyznawać ubezpieczonym większych uprawnień niż uczynił to ustawodawca. Tym samym, przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowić muszą zawsze punkt wyjścia do oceny zasadności roszczeń emerytalnych wnioskodawcy.

Innymi słowy zastosowanie przelicznika 1,8 do pracy ubezpieczonego na stanowisku wymienionym w załączniku nr 3 do rozporządzenia wymaga by praca ta odpowiadała treści art. 50 d ust 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Stwierdzenie zatem przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy górniczej, iż skarżący zajmował stanowisko wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia dział III pkt 4 tj. operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce, nie jest jeszcze równoznaczne z wykonywaniem przez niego pracy, o której mowa w art. 50d ustę 1 pkt 1 ustawy, jak chce jego pełnomocnik. Zmiana nazewnictwa zajmowanego stanowiska przy niezmiennych obowiązkach w całym spornym okresie, co potwierdza skarżący oraz świadkowie, nie może doprowadzić do zmiany charakteru wykonywanej pracy.

Skarżący domagając się przeliczenia świadczenia emerytalnego z zastosowaniem przelicznika 1,8 do spornego okresu pracy górniczej winien wykazać, że na zajmowanym stanowisku wykonywał prace wymienione w art. 50 d ustę 1 pkt 1 ustawy emerytalnej tj. prace bezpośrednio związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe, a zatem takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopaliny. Dotyczy to wyłącznie czynności stanowiących element ciągu technologicznego bezpośrednio związany z procesem wydobywania węgla. Wykaz stanowisk pracy, określony pomocniczo w załączniku nr 3 do rozporządzenia odnosi się zatem wyłącznie do wykonywanych zadań górnika, jeżeli spełniają one kryterium miejsca wykonywania pracy i jej charakteru określonego w przepisie art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2015 roku, I UK 293/14, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2012 roku, I UK 295/11, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 roku, I UK 236/09; z dnia 22 kwietnia 2011 roku, I UK 360/10; z dnia 16 czerwca 2011 roku, I UK 381/10; 4 kwietnia 2012 roku, I UK 440/11; z dnia 28 kwietnia 2010 roku, I UK 339/09; opubl LEX; z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, Legalis i wskazane w nich orzecznictwo).

Ponadto stosownie do treści art. 50d ustawy, aby praca przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących była pracą zaliczaną w wymiarze półtorakrotnym musi być wykonywana na odkrywce w przodku. Oznacza to, że przodek jest pojęciem węższym od pojęcia odkrywki. Przepisy nie definiują pojęcia przodka i prac przodkowych. Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że **pojęcie przodka**

musi być wykładane w sposób ścisły i **powinno się ograniczać wyłącznie do miejsca pracy koparek wielonaczyniowych albo jej bezpośredniego sąsiedztwa, w którym wydobywa się urobek**. Sąd Najwyższy zanegował bowiem przyjęcie tezy, że przodkiem w kopalni węgla brunatnego jest każde miejsce prowadzenia robót górniczych związanych z odwadnianiem, udostępnianiem i eksploatacją złoża kopaliny, jej transportem i transportem nadkładu, **a nadto zwałowaniem nadkładu** (tj. związane z pracą koparek, spycharek, ładowarek, zwałowarek) (tak por. wyrok SA w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2014 roku, IIIAUa 1121/13, LEX). W orzecznictwie SN kwestionuje się również zasadność rozszerzania pojęcia przodka wydobywczego, zauważając, że nie do zaakceptowania jest zapatrywanie, żeby miejsce przodka rozciągać na całą linię taśmociągów transportujących urobek, gdyż pojecie przodka straciłoby swe znaczenie i tym sposobem nie można zaakceptować definicji "przodka", która wynika z opinii naukowo-technicznej i obejmuje wszystkie czynności związane z transportem kopaliny, realizowane w ramach ruchu zakładu górniczego (wyr. SN z 5 maja 2011 roku, I UK 395/10, Legalis).

Pod określeniem "inne prace przodkowe" należy zaś rozumieć inne prace górnicze w przodku, jednakże rodzajowo nie mniej obciążające niż wymienione w powołanym przepisie ustawy art. 50d ust. 1 pkt 1.

Stąd różnego rodzaju inne prace górnicze związane z eksploatacją, konserwacją i remontami urządzeń będących częścią składową układu technologicznego: koparka, taśmociąg, zwałowarka węgla nie mieszczą się w definicji pracy w przodkach z art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy. (tak por. SA w Katowicach w wyroku z dnia 22 listopada 2012 roku, IIIAUa 437/12, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, Legalis). Okolicznością niekwestionowaną przez strony w niniejszym postępowaniu było, iż wnioskodawca był zatrudniony na stanowisku operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce .

Praca operatora spycharki gąsiennicowej może być pracą, do której stosuje się zarówno przelicznik 1,2 jak i przelicznik 1,8 w zależności od miejsca jej świadczenia. W załączniku nr 2 pod poz. 22 ww. rozporządzenia wymieniona jest praca operatora sprzętu pomocniczego i technicznego na odkrywce. Natomiast w dziale III poz. 4 załącznika nr 3 do rozporządzenia wymieniono stanowisko operatora spycharek i maszyn wieloczynnościowych na odkrywce.

Świadkowie zgodnie stwierdzili, że w spornym okresie wnioskodawca pracował wyłącznie jako operator spycharki gąsiennicowej, a do jego stałych podstawowych obowiązków należała niwelacja terenu, usuwanie kamieni i głazów oraz wyciąganie rur odwodnieniowych w obrębie maszyny podstawowej i prace te wykonywał wyłącznie w przodku. Przy czym świadkowie: K. K., K. P., J. M. pojęcie przodka sprowadzali do pracy wykonywanej w obrębie maszyny podstawowej jaką jest zarówno koparka jak i zwałowarka. Tymczasem jak wyżej wyjaśniono pracą w przodku w rozumieniu art. 50d ustawy jest li tylko praca w tzw. przodku wydobywczym, a zatem w miejscu, w którym wydobywa się urobek. Przodek ogranicza się zatem **wyłącznie do miejsca pracy koparek wielonaczyniowych albo ich bezpośredniego sąsiedztwa, w którym wydobywa się urobek**. Miejsce zwałowania nadkładu (zwałowisko), gdzie pracują maszyny podstawowe tj. zwałowarki nie jest bezpośrednio związane z miejscem wydobywania urobku, a zatem nie mieści się w pojęciu przodka określonego w art. 50d ustawy. Tym samym prace na zwałowisku w obrębie pracy maszyny podstawowej jaką jest zwałowarka nie są pracami przodkowymi wymienionymi z art. 50d ustawy.

Pozostali świadkowie K. I., M. W. oraz wnioskodawca zeznali natomiast, że swoje obowiązki skarżący wykonywał tylko w przodku wydobywczym tj. w obrębie koparki wielonaczyniowej. Sąd w tym zakresie odmówił wiary zeznaniom w/w świadków oraz wnioskodawcy. Z akt emerytalnych świadka M. W. wynika, że wbrew temu co zeznał, jako operator spycharki nie pracował tylko na oddziałach górniczych wydobywania węgla ((...) i (...), (...), (...)), ale także na oddziałach górniczych zwałowania ((...) i (...)) – charakterystyka stanowiska pracy z 28 sierpnia 2013r. – k. 59 akt emerytalnych świadka. Na pracę na oddziałach zwałowania przez operatorów spycharek wskazuje sama nazwa oddziału rs7, gdzie pracowali. Oddział (...)7 to bowiem Oddział Eksploatacji (...) Technologicznego Zwałowania. Zeznania K. I., M. W. są zatem nie tylko sprzeczne z zeznaniami pozostałych świadków: K. K., K. P., J. M., ale także z dokumentami zgromadzonymi w aktach sprawy. I tak z charakterystyki stanowiska pracy skarżącego jako operatora spycharki gąsiennicowej wynika, że prace przez operatora spycharki prowadzone są **na terenie całej odkrywki i zwałowiska** pola B. oraz S.. Dokument ten koresponduje z opisem pracy skarżącego we wniosku z dnia 28 sierpnia 2001r. o nadanie stopnia górniczego (k. 39 akt osobowych), gdzie stwierdzono, że wnioskodawca **stale pracuje**

na zwałowisku. Należy przypomnieć, że także świadek K. K., który jako sztygar był bezpośrednim przełożonym wnioskodawcy na oddziale wydobywania węgla (...) pracował do 2000r., a od 2002r. do 2014r. pracował na oddziale zwałowania nadkładu. Świadek K. P., który pracował w spornym okresie na stanowisku operatora spycharki, przyznał, że operatorzy spycharek byli kierowani do pracy zarówno na oddziały górnicze wydobywania węgla (G) jak i oddziały zwałowania (Z). Pokrywa się to z jego charakterystyką pracy sporządzoną przez pracodawcę znajdującą się w jego aktach emerytalnych (k. 47-49, 55 akt emerytalnych świadka). Również J. M., który był bezpośrednim przełożonym operatorów spycharek zeznał, że obowiązków wnioskodawcy należało zabezpieczenie ciągłości maszyn podstawowych czyli koparki i zwałowarki.

Biorąc powyższe pod uwagę Sąd przyjął, że skarżący w całym spornym okresie jako operator spycharki gąsienicowej wykonywał prace nie tylko w miejscu wydobywania kopaliny, ale także w miejscu zwałowania nadkładu. Już powyższe wyklucza przyjęcie, że jego praca była pracą przodkową, o której mowa w art. 50d ustawy. Pracą przodkową jest bowiem tylko i wyłącznie praca w miejscu pozyskiwania kopaliny, czyli w miejscu pracy koparki wielonaczyniowej. A takiej pracy skarżący nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, gdyż pracował także w przodku zwałowym.

Dodatkowo należy podnieść, że nawet gdyby wnioskodawca pracował tylko w przodku wydobywczym, to także brak byłoby podstaw do przeliczenia spornego okresu przelicznikiem 1,8. Podstawowe stale wykonywane przez niego prace, opisane w charakterystyce pracy sporządzonej przez pracodawcę, w postaci niwelowania terenu w obrębie maszyn podstawowych, osiowania przenośników, holowania sań i przyczep, wykonywania zjazdów, dróg dojazdowych do maszyn podstawowych, skarpowania i wykonywanie pochylni, nie były bowiem pracami wymienionymi w art. 50d ustawy tj. pracami bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych.

Pracami przodkowymi były li tylko prace polegające na usuwaniu kamieni i gruzu spod koła czerpakowego koparki. Tych prac wnioskodawca nie wykonywał jednak nawet w połowie obowiązującego go czasu pracy, nie mówiąc już o pełnym wymiarze jak tego wymaga art. 50d ustawy.

Poza tym wnioskodawca w spornym okresie pracował także jako operator żurawia gąsienicowego bocznego przy usuwaniu awarii maszyn podstawowych. Jako operator żurawia zajmował się wówczas- jak wynika z charakterystyki pracy – wykonywaniem prac związanych z rozbudową i remontem układu (...), wykonywaniem przesuwek przenośników, osiowaniem przenośników, które to prace także nie są pracami przodkowymi w rozumieniu art. 50d ustawy.

Oceny tej nie zmieniają odmienne ustalenia komisji weryfikacyjnej, świadectwo wykonywania pracy górniczej, ani wreszcie fakt pobierania dodatku stykowego. Dodatek stykowy przysługiwał pracownikom pracującym na odkrywce za wydłużony o pół godziny czas pracy w związku z koniecznością zachowania ruchu ciągłego maszyn w obrębie pracy układu (...) czyli koparka – taśmociąg- zwałowarka. Pracownicy otrzymujący dodatek stykowy rozpoczynali pracę 15 minut wcześniej i 15 minut później kończyli pracę, co wiązało się z podmianą na stanowisku pracy. Otrzymywanie dodatku stykowego nie zawsze zatem było równoznaczne z wykonywaniem przez pracowników pracy przodkowej z art. 50d ustawy. Tak samo jak otrzymywanie w późniejszym okresie tj. od marca 1998 roku dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych. Tym bardziej, że jak przyznał pracodawca, iż godziny nadliczbowe wnioskodawcy w okresie od 1 marca 1998r. do 30 czerwca 2014r. nie wynikają wyłącznie ze styków, ale także z innych zleconych ponadwymiarowych prac polegających np. na usuwaniu skutków awarii lub innego nagłego zdarzenia skutkującym zwiększonym zapotrzebowaniem na sprzęt. Dopiero od lipca 2014r. zaewidencjonowane przez pracodawcę skarżącemu godziny nadliczbowe wynikały tylko ze styków.

Powyższe stanowisko Sąd opiera na ugruntowanym orzecznictwie Sądu Najwyższego, który w wyroku z 11 lutego 2010r. (I UK 236/09, LEX nr 585722) wskazał, że „jako prace wymienione w załączniku Nr 3 do rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995r. Nr 2, poz. 8),

mogą być tylko uznane takie czynności wykonywane przez górnika, które bezpośrednio związane są z wykonywaniem czynności w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych. Pojęcie <inne prace w przodku> musi wiązać się z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego, polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin.” **Prace polegające na przygotowaniu terenu pod wydobycie węgla (niwelacja terenu, wykonywanie dróg dojazdowych, skarpowanie, odwadnianie terenu) nie zalicza się do prac wymienionych w art. 50d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, gdyż nie mieszczą się w pojęciu prac przodkowych uprawniających do zastosowania przelicznika 1,8.** (tak por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2015 roku, sygn.. akt I UK 280/14, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 7 września 2015 roku, sygn.. akt III AUa 1084/14)

Praca odwołującego w spornych okresach nie była pracą w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych, zatem nie może być zaliczona do stażu pracy w wymiarze półtorakrotnym oraz do wysokości emerytury z przelicznikiem 1,8.

Z tych też względów uznać należy, że organ rentowy zasadnie zakwestionował wystawione wnioskodawcy przez pracodawcę świadectwo pracy górniczej oraz nie uwzględnił informacji zawartych w protokole Komisji Weryfikacyjnej.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴§ 1 k.p.c. orzekł jak w wyroku.